

N&M BULLETIN & MILJØ

Berntsen har feil jobb!

side 3

Kraftig økning i halonforbruk

side 4

Mangfoldig bio-strid i Madrid

side 5

Brasil-sjefen er optimist

side 5

Fri DDT-flyt til Danmark

siste side

Norge dummer seg ut i internasjonale forhandlinger

Norges paniske opptreden for å sikre fortsatt vekst i oljeutvinningen gjør at vår rolle som konstruktiv medspiller i internasjonale miljøforhandlinger er i ferd med å svekkes.

RAGNHILD SVED og
GUNNAR BOLSTAD

Norge fikk absolutt ingen oppslutning om et forslag om internasjonalt kvotebytte av CO₂-utslipp under et uformelt møte mellom EFTA-delegasjoner før den andre forhandlingsrunden om en klimakonvensjon i Geneve i juni. Tvert i mot bidro den norske delegasjonen til å torpedere framdriften mot et slikt system, fordi det så altfor tydelig gikk fram at forslaget bunnet i et ønske om å trygge norske interesser innenfor offshore-sektoren.

CO₂-sluk

Norge forsøkte også å fremme et forslag om å la CO₂-sluk telle med i et internasjonalt CO₂-regnskap. Et slikt element kan gjøre det mulig å få registrert CO₂-gevinster ved ekspansiv skogplanting. Den norske klimautredningen inneholder et slikt forslag, noe som har skapt stor strid mellom folkene på området.

Under det uformelle EFTA-møtet ble Norge på det sterkeste frarådet å fremme et forslag om internasjonal kvotehandel og kostnadseffektivitet på et mer formelt møte med EF-delegasjonene dagen etter. En av de tilstedeværende under EF-

TA-møtet beskriver det norske forslaget som naivt og dårlig forberedt.

Nord og ned

Det norske forslaget ble imidlertid omtalt også på det offisielle møtet mellom EF og EFTA i Brussel – et møte som skulle klargjøre Vest-Europas strategi foran den viktige forhandlingsrunden i Geneve.

I diplomatiske vendinger ble Norges forslag dømt nord og ned. Flere av de tilstedeværende ga etter møtet uttrykk for at de syntes det var pinlig å oppleve hvordan Norge så åpenlyst forsøkte å trygge sine egne oljeinteresser.

– Det hadde nesten vært bedre dersom den norske delegasjonen hadde vært ærlige og sagt at CO₂-reduksjoner volder problemer for norsk oljeindustri. Slik det nå ble, bidro dette bare til å sette internasjonal kostnadseffektivitet i mis-kreditt, sier N&M Bulletins kilder.

Forskere

Bytte av utslippskvoter og kostnadseffektive løsninger over landegrensene er en løsning som mange forskere konsentrerer seg om. I Norge er det særlig Finansdepartementet og OED som har presset på for å få Norge til å følge en slik

forhandlingsstrategi, godt hjulpet av politikere som Gro Harlem Brundtland og Jens Stoltenberg.

Det er ikke usannsynlig at dette kan bli en effektiv måte å angripe CO₂-utslippene på, men det krever god kontroll og godt utviklede statistiske metoder. Svært få land kan vise til troverdige og kontrollerbare utslippstall. Derfor mener de fleste vesteuropeiske land at det viktigste foreløpig er å få forpliktende reduksjonsmål for hvert enkelt land. Under forhandlingsrunden i Geneve presterte imidlertid Storbritannia og Japan å fjerne det massive presset mot USA, som hittil har vært den store bremseklossen, ved å lansere et forslag om at landene på frivillig basis skal love å gjennomføre de tiltak som de selv synes er passende for å motvirke drivhuseffekten.

VOC

Også i VOC-forhandlingene i Geneve i begynnelsen av juni fikk Norge klar beskjed om å feie for egen dør da en liknende strategi ble lagt fram. Forslaget ble oppfattet som et forsøk på å vri seg unna egne forpliktelser. Nå har regjeringen satt ned en arbeidsgruppe som skal finne ut hvordan Norge bedre kan selge standpunktet sitt.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka 0505 Oslo 5
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 5 09 46 02
Ansv. red.: Gunnar Bolstad
Telefon: (02) 71 55 20
Telefax: (02) 71 56 40
Annonser: NMR (02) 11 61 90
Produksjon: GPG Sats & Trykk as, Oslo

Takk for lunsjen!

Miljøinteresserte globetrottere med reisebudsjettet i orden har gyldne tider. Nå farter internasjonale miljøbyråkrater verden rundt i et landsskap der konferanser og forhandlingsrunder arrangeres tett som hagl.

Nylig møttes kommunetopper fra store deler av verden til den største (og mest usynlige) konferanse som noensinne er blitt arrangert i Oslo. I byens nye stolthet, Oslo Spektrum (som av utenlandske delegater ble karakterisert som uegnet som konferansesenter) møttes 1750 deltakere fra 86 land for å drøfte hva kommunene kan gjøre med miljøproblemene. En rekke prestisjetunge foredragsholdere ble fraktet inn fra nær og fjern (særlig fra fjern) for å dele sine ekspertkunnskaper.

Det virker unektelig noe søkt å hente eksperter fra den andre siden av Atlanteren for at de skal holde et timinutters foredrag, noe ikke minst ekspertene selv ga irritert uttrykk for etter seansen. Slikt gir grunnlag for å spørre om nytteverdien ved en slik konferanse.

Men så er det kanskje ikke det faglige innholdet som er viktigst. – Det som kanskje er viktigst er å knytte internasjonale kontakter. Jeg regner med å samle opptil 70 vitsett kort disse dagene, så en av de sentrale aktørene under konferansen under en av de uformelle lunsjene som vi i pressekorpsen ble forunt (Hotel Plaza, 33. etasje – anbefales!).

Hvem vet, kanskje de ivrigste greide enda flere enn 70 vitsett kort?

IULA-delegatene greide imidlertid å vedta en deklarasjon som på papiret er god. Men den første testen på deklarasjonens gyldighet fikk vi allerede sist helg. En oppfordring til ordføreren i Fredrikstad, som under konferansen maktet å markedsføre Østfoldkommunen som en av verdens fremste miljøbyer (sic!), blir møtt med fnysende forakt.

– Det er ingen konflikt mellom slutterklæringen og planene om firefelts Rolvsøyvei, mener ordfører Ragnar Pettersen. I deklarasjonen står det riktignok at kommunene forplikter seg til å motvirke privatbilisme i urbane områder med alle adekvate midler (punkt 9h, Pettersen!), men det er selvsagt ikke noe å bry seg om.

Mens kommunepolitikere lunsjer seg fram mot den store Brasilkonferansen neste år, er norske forhandlingsdelegasjoner vei mot Rio mer krønglete og tornefull. Forslaget om kostnadseffektivitet over landegrensene, en strategi som er verdensberømt i Norge, blir møtt med hånflir og skuldertrekk i internasjonale fora. Det må være et sjokk for den norske regjeringen, som hittil har frakjent norske skeptikere til strategien enhver evne til innsikt.

NNV advarer mot ulovlig hvalfangst

– Vi fraråder hvalfangerne på det sterkeste å gå til ulovlig fangst, sier fagsjef Tore Killingland i Naturvernforbundet. Han viser til hvalfangernes særdeles svarte historie, og mener at slik oppførsel bare vil øke motstanden mot hvalfangere og hvalfangst i opinionen.

RAGNHILD SVED

– Det hjelper ikke om småhvalfangerne prøver å skille mellom den tidligere industrialiserte fangsten i Sørishavet og kysthvalfangsten, mener han.

– Siden hvalfangst i seg selv er så følelsesladet, vil ulovlig fangst dessuten skape stor internasjonal oppmerksomhet og bidra til å sverte Norges omdømme i utlandet, sier Killingland.

– Naturvernforbundet mener vågehvalbestanden ut fra de siste års tellinger er stor nok til å tåle en viss beskatning, noe også IWCs vitenskapskomité er enig i. Men siden IWC likevel ikke har anbefalt fangst, mener vi at Norge ikke må tillate kommersiell fangst ennå. Vi frykter en smitteeffekt, i den forstand at det vil gå ut over overholdelsen av andre

internasjonale konvensjoner. Storbritannia kan for eksempel svare med å ikke overholde forbudet mot dumping av giftig avfall i Nordsjøen, noe som vil skade norske fiskeriinteresser, sier han.

Killingland mener dessut småhvalfangernes advokat leder hvalfangerne til å tro at de har loven på sin side når han hevder at myndighetene ikke har lovgrunnlag til å hindre fangst. I følge Fiskeridepartementet er den saken klar; Hvalfangstloven av 1939 sier at ingen kan drive hvalfangst uten tillatelse av departementet.

– Naturvernforbundet vil følge denne saken nøye. Den kan bli en prøve på om hvalene må få en annen forankring i forvaltningen, for eksempel ved at de går inn i Viltloven, istedet for Saltvannsfiskekonvensjonen som nå, sier Killingland.

– God deklarasjon

Kommuner over hele verden skal nå promotere solenergi og sørge for energipriser som fremmer enøk, skal vi tro Oslo-deklarasjonen som ble vedtatt under den internasjonale kommunekongressen i forrige uke.

– IULA-deklarasjonen er en glimrende programerklæring, sier leder i Naturvernforbundet, Arild Ådnem. Han er imidlertid skeptisk til at man ikke går inn på hovedproblemstillingen mellom vekst og vern.

– Det er en revolusjon å si at livskvalitet skal prioriteres foran levestandard. Det er et helt markant brudd med vår farts-

og effektivitetsfremmende samfunnsform.

– Oslo-deklarasjonen er et godt dokument for lokale miljøvernere og bør inngå i Naturvernforbundets studiearbeid. Men jeg tror vi må være beredt på at mange politikere kommer til å uthule deklarasjonen når de blir konfrontert med innholdet i den, sier Ådnem.

– Berntsen har feil jobb!

– Thorbjørn Berntsen har feil jobb, mener sveitsiske miljøvernere etter at han gikk ut med støtte til EF i spørsmålet om trailertransport gjennom Sveits og Østerrike.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

Det var i et NTB-intervju forrige uke at Berntsen uttrykte en viss forståelse for at EF krever færre restriksjoner på trailertrafikken gjennom Sveits og Østerrike.

– Berntsen har tydeligvis feil jobb! Jeg har vanskeligheter med å forstå hvordan en miljøvernminister kan mene noe slikt når det tross alt er mulig å frakte gods med tog, sier Europa-koordinatoren for fem sveitsiske miljøorganisasjoner, Theresia Herzog-Zimmerman.

Berntsens sveitsiske kollega har imidlertid takket de 27 miljøorganisasjonene i både EF og EFTA-land som har

støttet landet i de harde forhandlingene.

Stopper EØS?

Både Sveits og Østerrike har innført begrensninger på antallet trailere som kan passere gjennom landene. De har også forbud mot natte- og søndagskjøring for trailere, og Sveits har forbud med trailere som er tyngre enn 28 tonn. Det er det sårbare miljøet og trange passasjene i Alpene som er årsaken til de strenge bestemmelsene.

EF forventer en voldsom trafikkvekst når det indre marked etableres i 1993, og EF har sagt at de vil stoppe EØS-avtalen mellom EF og EFTA hvis de ikke får gjennomslag for sine krav overfor Alpe-landene. Men i Sveits vil EØS stoppes i folkeavstemning hvis regjeringen gir etter for EF-presset.

Statoil uthuler Bygningsloven

Statoil nekter å gjennomføre en miljøkonsekvensanalyse for et nybygg i Trondheim. Selskapet truer med å legge det nye forskningssenteret et annet sted, g fylkesmann Reidar Due bøyer seg.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

De nye reglene for kartlegging av miljøkonsekvenser ved store byggeprosjekter ser ut til å hules ut allerede i den første aktuelle saken. I følge nye lovregler i plan- og bygningsloven skal alle prosjekter kostnadsberegnet til mer enn 250 millioner kroner underkastes en omfattende miljøvurdering.

Statoil planlegger å bygge et 28.550 kvadratmeter stort forskningssenter på Rotvoll i Trondheim kommune. Bygget vil koste omlag 355 millioner kroner.

Fylkesmann Reidar Due i

Sør-Trøndelag krevde at Statoil skulle legge fram en miljøkonsekvensanalyse, men frafalt dette kravet i juni. Statoil truet med å legge forskningssenteret og de 480 arbeidsplassene et annet sted.

Statoil hevder at det ikke er nødvendig å gjennomføre noen analyse av miljøvirkninger ved prosjektet. Fylkesmannens miljøvernavdelingen er imidlertid ikke like rolig. Avdelingen fraråder at Statoil får klar-signal for å starte bygging.

Farlig presedens

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag har påklaget vedtaket om bygningstillatelse som ble fattet i bygningsrådet i

Trondheim.

– Området som er aktuelt for Statoils nybygg er nær knyttet til områder med stor verdi både for sjøfugl, friluftsliv generelt og som det siste bevarte kulturlandskap av herregårdspreg i Midt-Norge. Det er også uklart hvilke anleggs- og utslippsmessige konsekvenser det vil få ved bruk av sjøvann i laboratoriedelen i bygget, skriver forbundet i klagen.

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag frykter at om Statoil slipper unna miljøkonsekvensanalyse, vil det gi en svært uheldig presedens for lignende saker i framtida. Kommunal- og Miljøverndepartementene skal trolig avgjøre saken i juli.

Takk for støtten!

Oss-NOR A/S
— Aksjeselskap —

 Statkraft

 Miljøindustri a.s
Et Aker selskap

ALFA@MEGA

 Zanda
Norges mest kjøpte takstein

Fred.Olsen & Co.

A/S DENOFA OG LILLEBORG
FABRIKER

Meld deg
inn i Naturvern-
forbundet

Gunnar Bolstad

Takk for støtten!

FLY OG MILJØ

Vil du vite mer,
kontakt

BRAATHENS SAFE

Informasjonsavdelingen
Tlf.: 59 70 00

UNION

– et godt papir

AL

Apothekernes Laboratorium A.S
Tlf.: (02) 52 90 00 Fax: (02) 52 10 08

STENTOFON A/S

Nordenfjeldske

DET NORDENFJELDSKE
DAMPKIBSSKAB AS

Address: Kjøpmannsgt. 52
P.O. Box 87
7001 Trondheim
Norway
Telephone: +47-7-52 95 00
Telefax: +47-7-52 06 15

GRIMSTAD KONSERVSFABRIKK
4891 GRIMSTAD

KEMPPI
Sveisemaskiner

Halonforbruket øker kraftig

Importen av det svært ozonødeleggende stoffet halon økte i Norge i fjor og fortsetter å øke i år. Statens Forurensningstilsyn forbereder totalforbud.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

Tall fra Statens Forurensningstilsyn (SFT) viser at importen av halon økte kraftig i 1990. Mens importen i 1989 var på 90 tonn, økte importen til 136 tonn ifjor. Ingen kan forklare hvorfor.

SFT frykter at utslippene nærmer seg 1986-nivået på 151 tonn. Norge har i Montreal-avtalen forpliktet seg til å stabilisere halonutslippene på 1986-nivå innen 1993. SFTs anslag viser at importen i år kommer til å bli tilnærmet like stor som i 1986.

Jeg er helt sikker på at vi kommer til å greie målsettingen selv om importen økte ifjor. Jeg er langt mer bekymret for andre miljømålsetninger, sier statssekretær Jens Stoltenberg i Miljøverndepartementet til N&M Bulletin. Han viser til forskriftene for halonbruk som sendes ut til høsten.

Forbud

SFT vil til høsten sende ut forslag på høring om hvordan halonbruken skal reguleres. Det legges opp til et totalforbud innen år 2000. SFT vil innføre like strenge regler som Sverige og Tyskland har vedtatt. Sverige innførte 1. juli forbud mot salg, produksjon og import av

brannslukkere som inneholder halon.

– Det blir forbud mot nye halonanlegg, både håndslukkere og faste anlegg, så raskt som det er teknisk mulig. Det vil si tidligst i 1992. Vi vil også starte registrering av store anlegg for å kunne kontrollere dem. Vi vil kreve at eksisterende halonanlegg fases ut en gang etter 1995, sier Kristian Dons i SFT.

Tyskland har vedtatt at halonanlegg skal legges ned i 1994. SFT mener dette vil være for vanskelig for Norge fordi den store forbrukeren er off-shore-virksomheten, og der er det vanskelig å erstatte halon.

– De nye tallene viser bare hvor nødvendig det er å komme igang med regulering av halonbruken, mener Kristian Dons.

Brannslukning

Halon er langt mer skadelig for ozonlaget enn for eksempel klorfluorkarboner (KFK). Halon brukes først og fremst i brannslukningsapparater og større brannslukningsanlegg. SFT tror ikke at forbruket har økt på grunn av det nye påbudet om at alle hus og leiligheter skal være utstyrt med brannslukker.

– Forsikringselskapene ga klar beskjed til kundene sine om at halon-apparater og halon-anlegg ikke lenger skal være nødvendige, sier Eli Vike i

SFT, men hun kan ikke gi noen forklaring på hvorfor forbruket øker.

Nye stoffer

Det finnes to firmaer som importerer halon til Norge.

Jeg kan ikke bekrefte at salget økte i 1990, og hvis det gjorde det, kan jeg ikke forklare det. Salget har gått kraftig nedover og fortsette å synke. Det er stort sett bare salg til offshore-virksomhet igjen, sier avdelingssjef Rolf Nielsen i firmaet Paus & Paus. De søker nå etter nye stoffer som skal erstatte halon i eksisterende anlegg.

– Vi har funnet et lovende molekyl som kan erstatte halon i anlegg for lukkede rom. Vi regner med at det kommer ut på markedet fra 1995, forteller Nielsen.

Det har så langt vært vanskelig å finne gode alternativer til halon i brannslukningsutstyr. The Center for Global Environmental Technologies i USA har så langt testet 650 alternativer uten å bli fornøyd. Egenkapene som testes ved kjemikalene, er giftighet, skadeeffekt for ozonlaget, renhet og hvor effektivt middelet slukker branner. Perfluorkarboner har hittil vist seg å være det best ut fra miljøhensyn, men stoffet er dessverre både dyrt og ikke så effektivt som halon.

I den amerikanske byen Ann Arbor har myndighetene gått hardt på innbyggerne for å få dem til å kildesortere avfallet sitt. Fra 1. juli må alle villafamilier sortere avfallet. Hvis de ikke gjør det, blir avfallet simpelthen ikke hentet.

Fra 1. juli neste år vil husverte bli pålagt å sørge for at leieboernes avfall blir sortert. I motsatt fall mister husvertene retten til å drive utleie.

Fra 1993 blir det ikke anled-

ning til å kaste noe resirkulerbart avfall på kommunenes fyllinger. Batterier, glass, papir, plast og metall skal gjenvinnes.

Teknisk Utblick

Den ungarske hovedstaden Budapest har lansert et ambisiøst miljøprogram. Luftforurensningen skal halveres, mengden av vann som renses biologisk skal tredobles, 25 prosent av kom-

munalt avfall skal resirkuleres og minst 25 prosent av energien som går med til opvarming og belysning skal spares.

Ordføreren i byen, Gabor Demszky, håper på økonomisk støtte til prosjektet fra EF-kommisjonen, den nye europeiske investeringsbanken for gjenoppbygging og utvikling og FN's organisasjon for industriell utvikling.

Information Bulletin, Budapest

Nord-sør-strid om mangfold

Madrid: I forhandlingene om en konvensjon for å bevare det biologiske mangfoldet presset u-landene på for å få best mulig adgang til bioteknologi i tillegg til pengeoverføringer.

ANDERS GJESVIK

Nord-sør-konflikten er spesielt vanskelig, men jeg tror vi skal klare å avslutte en ramme-konvensjon innen Brasil-konferansen i 1992, sier den norske forhandlingslederen Peter Johan Schei.

Bioteknologi har dominert det elleve dager lange arbeidsmøtet om biologisk mangfold i Madrid. Biologisk mangfold omfatter både økosystemer, ter og genvarianter. Forhandlingene lede fram mot en konvensjon om å ta vare på biologisk mangfold. Landene som signerer konvensjonen skal forplikte seg til å verne sitt biologiske mangfold.

Overføringer

I utgangspunktet satset i-landene på at økonomiske overføringer til u-landene skulle gjøre dem villige til å ivareta sitt rike biologiske mangfold. Men u-landene stiller et klart krav for å skrive under på konvensjo-

nen at de skal få rimelig adgang til bioteknologi.

I-landene ser ut til å ha akseptert at de må gi u-landene en viss adgang til den vestlige verdens bioteknologi, men vilkårene er ikke fastsatt. Brasil og andre u-land vil ha et fond som dekker deres behov for bioteknologi. Et fond er skissert i den foreløpige konvensjonsteksten, men vilkårene er ikke avklart.

Forhandlingene om konvensjonen er en blanding av rent naturvern og økonomiske nord-sør-forhandlinger. Denne blandingen er en naturlig konsekvens av at nord sitter med teknologien og pengene, mens sør har det klart største biologiske mangfoldet. U-landene er ikke villige til å forplikte seg til å ta vare på sin biodiversitet bare fordi de rike landene skal ha en hage å plukke verdifulle planter fra.

Vag konvensjon?

– Ulikheten mellom nord og sør er i seg selv en viktig driv-

kraft til de globale miljøproblemer. Og en enda viktigere årsak er det nordlige forbruket og misbruket av de biologiske ressursene, sier Schei. Han mener at en rammekonvensjon vil være klar til Brasilkonferansen, men at det krever sterke kompromisser.

– For å bli ferdig i tide må flere av forpliktelsene i konvensjonen bli mer vage enn det som er ønskelig. Dette må vi løse gjennom protokollene vi lager etterpå, sier Schei.

Rundt 70 land har deltatt på arbeidsmøtet i Madrid. Men Zaire, Madagaskar og flere land med rik biodiversitet har uteblitt fordi i-landene har knepet på reisebidragene. Det er beregnet tre eller fire arbeidsmøter til før konvensjonen kan undertegnes i Brasil til neste år.

Strong er still going

– Man skal ikke undervurdere ord. Ord er grunnlaget for handling, sier Maurice Strong, som er koordinator for den store Brasil-konferansen (UNCED) i juni neste år.

GUNNAR BOLSTAD

Mange frykter at UNCED skal bli enda en konferanse der det flyter med store ord, men der de forpliktende vedtakene uteblir. Men Strong, som har vært i bransjen siden Stockholm-konferansen i 1972, er mer optimistisk.

Konferansen må ikke dømmes etter hvorvidt den lykkes i å forandre verden over natten, men den må gi en reell retningsendring, sier Strong.

– Konferansen blir enten en

suksess eller en dundrende fiasko. Det verste som kan skje er at konferansen blir en stille fiasko som blir utgitt for å være en suksess. Og den blir en fiasko dersom man ikke kommer greier å få til en ordning med substansielle overføringer av nye penger og teknologi fra i-land til u-land. Det må bygges opp et internasjonalt klimafond på minst fem milliarder dollar, mener Strong. Han mener at en fundamental endring i verdensøkonomien må stå høyt på dagsorden når deltakerne på Brasil-konferansen møtes neste år.

Klimakonvensjonen som det nå forhandles om, vil bli en sentral brikke under Brasil-konferansen. USA er en av bremseklossene under klimaforhandlingene. Strong er likevel optimist når det gjelder USAs holdning.

Amerikanere skifter holdninger raskt. At de er forsiktige i dag, betyr ikke nødvendigvis at de vil forhindre en positiv utvikling neste år. Politisk vilje er nøkkelen til suksess, og man skal ikke se bort fra at president Bush ønsker å stå fram med en bedre miljøprofil i 1992, sier Maurice Strong.

Takk for støtten!

KeNord

TITANIA A/S
4380 HAUGE I DALANE

DOVIGEN

Vis verden at du prioriterer miljø, økonomi og sunn fornuft!
– Bruk Fortuna 100% resirkulert papir

DIRECT MAIL AS
REGISTRERT REKLAMEBYRÅ

– samarbeider DM-kampanjer
Lilleakerveien 2, Boks 2306 Solli, 0201 Oslo 2
Tlf. (02) 52 25 50 Fax: (02) 73 27 00

Orkla Exolon

AS DYKKERSPORT

Wdm. Thranesgl. 51
N-0173 OSLO 1
TLF: 02-382100
Fax: 02-385491

Stor-Oslo Lokaltrafikk
Får deg trygt fram

Proms Kemiske Fabrik i Danmark krever erstatning av Greenpeace etter en miljøaksjon i mai. Fabrikken på Syd-Sjælland krever 312.000 kroner i erstatning etter at Greenpeace-aktivister i begynnelsen av mai blokkerte fabrikkens utslippsrør med hurtigtørkende sement.

Greenpeace avviser blankt å betale noen erstatning, skriver den danske avisa Det Fri Aktuelt. – Det er bevist at de har sluppet ut ulovlig, og formålet med aksjonen var nettopp å få stanset det ulovlige utslippet, sier lederen for Greenpeace Danmark, Klaus Iversen.

Politiet er igang med etterforskning. Foreløpig er to ledende medarbeidere i bedriften siktet av politiet mistenkt for å ha fusket med virksomhetens eget miljøtilsyn.

Etterspillet har allerede ført til at tre Greenpeacemedlemmer har måttet garantere for 50.000 kroner for å få frigitt organisasjonens skip «Beluga» som var med på begivenheten.

Landbruket steilt mot vern

Åsnes i Hedmark har, trolig som den første kommunen i landet, vedtatt å verne et større område etter Plan- og bygningsloven. Men verneforslaget blir møtt med et bombastisk nei fra landbruksstaten. – Det er skremmende å få dokumentert et slikt stupid og snevert næringssyn, sier Thor Midteng i Naturvernforbundet.

RAGNHILD SVED

Det var bygningssjefen i Åsnes som først gikk inn for å sikre Losmyra, en av de siste store myrene på Østlandet, som naturvernområde. Bygningsrådet sluttet seg enstemmig til hans innstilling.

Etter forslag fra en kommunestyrerepresentant ble verneforslaget utvidet fra 1325 til 1890 dekar, og med stort flertall vedtok kommunestyret i september i fjor at området skal sikres som naturvernområde etter Plan- og bygningsloven. Samtidig ble det nedlagt forbud mot inngrep i området.

Naturlig med nei

Men da saken gikk til landbruksnemda og fylkeslandbruksstyret var det slutt på godviljen.

«For landbruksnemda må det primært være mest naturlig å gå imot hele fredningsforslaget og anmode kommunen om å kutte ut en kostbar regulering», heter det i en uttalelse fra nemda, der det også trues med store erstatningskrav. Hedmark fylkeslandbruksstyre står for nøyaktig samme holdning.

Etter at kommunestyret fattet sitt vedtak og fram til juni i år har dessuten en av grunneierne drevet med grøfting og oppdyrking på Losmyra. Naturvernforbundet i Hedmark har bedt politiet undersøke lovligheten i disse inngrepene.

Naturvernforbundet mener landbruket svikter sitt miljøansvar i denne saken, stikk i strid med klare henstillinger fra statlig hold.

Landbrukets miljøatsats blir svært vanskelig å forsvare så lenge det ikke vises vilje til å ta den aller enkleste form for miljøvern – å la noe være i fred – på alvor, skriver Naturvernforbundet i Hedmark i et brev til Åsnes kommune.

NNV Hedmark foreslår dessuten at verneområdet utvides, slik at skogområdene rundt myra sikres mot snauhogst og ytterligere oppdyrking.

Naturvernforbundet vil følge utviklingen i denne saken nøye. Den har stor betydning både lokalt og regionalt, og som prinsipp sak er den av nasjonal interesse, sier Thor Midteng i NNV sentralt.

Han gir ubetinget ros til både bygningssjefen, bygningssrådet og kommunestyret for verneforslaget, men sier holdningen hos den kommunale og statlige jordbruksmyndighet er skremmende.

– Håp om vern

– Landbrukets holdning til vern av Losmyra er i tradisjonell stil. De har sine interesser å ivareta, men jeg hadde håpet at de ville løftet blikket litt høyere, for å si det diplomatisk. Det sier ordføreren i Åsnes, Hans Didrik Bakke.

Bakke har likevel godt håp om at området blir vernet.

– Vi er ikke lens for myrer i Åsnes, men Losmyra er helt spesiell, både fordi den ligger bare noen få minutter fra kommunestretet og fordi den er fantastisk å se på. Losmyra er en grønn lunge for folk i et stort område, sier Åsnes-ordføreren.

Tross motstand fra landbruket har han tro på at vernesaken går i orden. Blant politi-

kerne har forslaget bastant oppslutning, bortsett fra hos de som indirekte blir berørt av vernet, sier han.

– Det er klart vi ønsker nydyrking, men det behøver ikke gå på bekostning av Losmyra, sier Hans Didrik Bakke, og viser til at det er dyrket opp om lag 10.000 dekar i Åsnes de siste ti årene. Kommunen har dessuten vært svært restriktiv til nedbygging av dyrka og dyrkbar jord, sier han.

Svensk eksport gir problemer

– De svenske planene om krafteksport til Tyskland vil kunne frata Sverige mulighetene til å avvikle kjernekraften, frykter Tore Brænd i Norges Naturvernforbund.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

I begynnelsen av juni inngikk Sverige en avtale med det nordtyske selskapet Preussen Electra om å eksportere strøm tilsvarende ett kjernekraftverk via kabel. Svenskene regner med at slik eksport vil gi bedre pris for kraften.

– Krafteksport via kabel er vært dyrt og legger store belastninger på både kjøper og selger. En langsiktig kontrakt gjør det vanskelig for Sverige å avvikle kjernekraften, og det gjør det vanskeligere for Tyskland å satse reelt på energioptimering, mener energi-

konsulent Tore Brænd.

Sverige har ved folkeavstemning bestemt at atomkraften skal fases ut innen år 2010. Den første av de tolv kraftverkene skulle stenges i 1995, men i begynnelsen av juni vedtok den svenske Riksdagen å utsette stengingen. Sverige har idag et kraftoverskudd som tilsvarer to reaktorer.

Det er idag stor avstand mellom kraftprisene i Norden og kraftprisene på kontinentet, og svenskene regner med at slike eksportavtaler vil føre til høyere kraftpriser i Norden. Brænd er enig i at det er et mål å få høyere priser.

– Men dette er gal måte! Man kan øke kraftprisen fra

kjernekraft i Sverige ved å pålegge atomindustrien å betale de virkelige kostnadene ved lagring av avfallet og ved forsikring.

Idag har de svenske kjernekraftverkene kun et begrenset erstatningsansvar ved en eventuell ulykke.

– Norges situasjon er anderledes. Med vår vannkraft er skaden allerede skjedd. Poenget nå er ikke å avvikle den, men å bruke den riktig. Det kan vi gjøre i en nordisk sammenheng der norsk kraft erstatter atomkraft og fossile brenslere i de andre landene, mener Brænd.

Atomkraft på defensiven

For første gang siden 1953 ble det i 1990 ikke startet et eneste kjernekraftverk i hele verden. Atomkraft er på vikende front.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

12 kjernekraftreaktorer ble tatt ut av drift i 1990 og tre prosjekter ble avbrutt. Mens det i 1988 var 429 reaktorer i drift i verden, gikk tallet ned til 423 i 1991. Nye tall fra FN's atomenergibyrå, IAEA, viser at atomkraft er på defensiven.

Ettersom eldre reaktorer tas ut av drift i økende omfang, er det tydelig at antallet kommer til å minske på 90-tallet, skriver den svenske avisa Dagens Nyheter.

Sveriges største utleier, Svenska Bostader, tilbyr miljøvennlig vaskemiddel med rabatt til sine leietakere.

Svenska Bostader har 110.000 leietakere i Stockholm. Nå får de tilbud om å kjøpe miljøvennlig vaskemiddel til en pris som ligger langt under vanlig butikkpris. Vinneren er Øs-

Men selv om det ikke ble satt igang nye byggeprosjekter i 1990, var hele 83 reaktorer under konstruksjon. 48 av disse bygges i tidligere eller nåværende kommunistland, 14 i tredje verden og 21 i OECD-land. Det tar omkring ni år å bygge en reaktor.

Japan, Frankrike og Sovjet er de mest aktive kjernekraftutbyggerne. Japan bygger for tiden hele 10 reaktorer, Sovjet 25 og Frankrike 6. Japan har også videre planer for utbygging, mens verdens største kjernekraftland, USA, bare har en reaktor under bygging.

IAEAs tabeller viser hvordan kjernekraften går tilbake over hele verden:

– 55 reaktorer er blitt stengt.
– 60 prosjekter har blitt innstilt, i mange tilfeller helt eller nesten helt ferdigbygde kjernekraftverk.

Dagens Nyheter skriver at årsaken til at markedet for kjernekraftinvesteringer har forsvunnet etter alt å dømme kommer av at risikoen er for stor. Altfor mange prosjekter har havarert økonomisk, teknisk eller politisk.

dingen fra leietakerne var at disse vaskemidlene var dyre og vanskelig å få tak i.

Utleiefirmaet har også andre miljøprosjekter. Innen 1993 skal de gjennomføre avfallsortering. Firmaet vil også minske bruken av ulike kjemikalier fra mellom 500 og 600 til 100.

Takk for støtten!

Sea Farm A/S
Tlf: 05/23 39 43

 GPG Sats & Trykk as

Schweigaards gt. 34
Postboks 3750 Gamlebyen
0135 Oslo 1
Tlf. 02/17 34 24
Fax 02/17 25 19

 Carnegie

Bjugn Industrier A/S
Renovasjon av fiskeavfall fra oppdrettsanlegg og industri.
Kontakt Fagerbæk.
Tlf. 076/28 540

 Gilde
Bøndernes Salgslag

 Sira-Kvina
kraftselskap
4440 Tonstad
Telefon (043) 70 200

 B&G
REKLAMEBYRÅ
Postboks 5289 Majorstuen, 0303 Oslo 3
Telefon: (02) 55 81 95. Telefax: (02) 55 70 05
Besøksadresse: Frognerveien 22.

 STATOIL

VIL DU BLI BARFOTØKOLOG?

90-årenes utviklingsarbeider!

Lær mer om alternative dyrkningsmetoder, energi- og livsformer. Urter, kost, helhet og helse. Natur og myter. Miljøvern, økologisk økonomi, aksjoner etc.

Praktisk tilrettelagt helårsstudium

Ring eller skriv til:
VESTOPPLAND FOLKEHØGSKOLE
2760 BRANDBU, Tlf: 063/35 755

NYTT

Ottar

Om nordnorsk natur og kultur

Er fredning av vågekvalen misforstått miljøvern?

Den norske småkvalfangsten ble midlertidig stanset i 1987.

Spørsmålet om gjenopptakelse skal avgjøres i 1991.

Tåler vågekvalen beskatning? Hvor mange vågekval finnes? Skal lokalsamfunnet i Skrova dø ut? Hvorfor blir følelsene så opphetet nå det blir snakket om å avlive kval? Hvorfor er kvalkjøtt like sunt som fisk?

Hva mener Naturvernforbundet om kvalfangst? Hva mener du?

Ottar, Tromsø Museums populærvitenskapelige tidsskrift, tar opp alle disse spørsmålene i det siste heftet om "Vågekvalen og den norske småkvalfangsten".

Fåes hos Tromsø Museum, 9000 Tromsø. Tlf. 08345000

EF åpner for fri DDT-flyt til Danmark?

Et nytt EF-direktiv vil tvinge Danmark til å godta mellom 200 og 300 nye sprøytemidler. Danske reguleringer for sprøytemidler blir satt 10 år tilbake, mener danske miljøorganisasjoner.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

Onsdag i forrige uke vedtok landbruksministerne i EF et nytt direktiv som betyr at stoffer som har vært forbudt i Danmark i mange år, igjen blir lovlig. Et av dem er det beryktede stoffet DDT.

Danmark godkjenner idag 232 ulike sprøytemidler. I hele EF er tilsammen 700 stoffer

godkjent. EF skal nå lage en felles liste for alle medlemslandene. En ansatt i EF-Kommisjonen regner med at mellom 400 og 500 stoffer umiddelbart vil komme med på EF-lista. De resterende stoffene må gjennom en lengre vurdering. DDT er godkjent i Spania og kan dermed komme med på EFs liste.

Veto-krav

De tre danske miljøorganisasjonene NOAH, Greenpeace

Danmark og Danmarks Naturfredningsforening reagerer kraftig mot det nye direktivet. Organisasjonene krevde før ministermøtet at Danmark skulle legge ned et såkalt «Luxembourg-veto» mot direktivforslaget.

– Vi mener at det står vesentlige danske interesser på spill. Dermed kan vi legge ned veto selv om saken egentlig skal vedtas med flertallsvedtak, sier Allan Andersen i Danmarks Naturfredningsforening.

Den danske ministeren stemte imot, men la ikke ned veto. Dermed må Danmark godta direktivet.

– Vi risikerer at det arbeidet

danske myndigheter har gjort over mange år for å begrense antallet sprøytemidler faller sammen, sier Allan Andersen.

Genmodifisert

Også sprøytemidler som er framstilt ved hjelp av genteknologi omfattes av det nye EF-direktivet. Sprøytemiddel-direktivet overholder ikke engang EF-direktivet om utsetting av genmodifiserte organismer i naturen. Det nye direktivet åpner for å bruke et stoff i 120 dager uten forutgående godkjenning, mens direktivet om utsetting krever at organismen skal gjennomgå et testprogram.

Spansk tomatskandale:

– Matolje var sprøytemidler

I 1981 døde 700 mennesker av matforgiftning i Spania. Spanske myndigheter hevdet at det skyldtes forgiftet matolje. Et britisk tv-team avslører at dødsfallene skyldtes sprøytede tomater.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

Spania skyldte på matoljen fordi de fryktet at spanske matvarer skulle utestenges fra EF-markedet hvis sannheten kom for en dag, hevder britiske journalister i Yorkshire Television. De har brukt et helt år på undersøke den såkalte matoljeskandalen.

– Det var viktig for Spania å framstå som gode europeere. Så de to store partiene, Kristeligdemokratene og Sosialistene, ble enige om en slags taushetspakt. De var redde for Spanias eksport, sier produsenten for dokumentarprogrammet, Mark Ackerman til den danske ukeavisa Notat.

25.000 syke

Det var i mai 1981 at folk i Ma-

drid begynte å bli syke. 25 000 mennesker ble innlagt på sykehus, over 700 døde. Flere er blitt uføre for livet. Spanske myndigheter fant fram en flokk skruppelløse matoljeprodusenter som hadde blandet maskinolje i olivenoljen. 37 ble anklaget og 13 ble dømt.

Men doktor Muro, en høytstående lege ved det store sentralsykehuset i Madrid, tvilte på matolje-teorien. Noen av offrene hadde aldri spist den forgiftede oljen, og laboratorierotter som ble intens foret med oljen, ble mot alle forventninger velernærte og strutet av sunnhet.

Doktor Muro brukte fire år på å finne fram til den egentlige årsaken til epidemien. Han fant ut at samtlige av de 4.000 familiene som var blitt rammet, hadde spist tomater fra Almeria-regionen i Sør-Spania.

Sterk dose

Almeria var for 20 år siden et ørkenområde. Det er blitt bygget opp en enorm kunstig frukt- og grønnsakdyrking basert på store mengder kunstgjødsel og plantegifter. Doktor Muro fant fram til at en sterk dose sprøytemidler ble sprøytet kort tid før de fatale tomatene ble høstet. Doktor Muro ble aldri ferdig med undersøkelsen. Han døde i 1985.

Enrique de Genique ble utnevnt som forbruksminister med spesielt ansvar for giftskandalen i 1981. Han ble sparket etter få måneder fordi hans konklusjoner ikke stemte med matoljeteorien. Han sier til

tv-teamet at «hele Europa hadde lukket sine grenser for spanske landbruksvarer hvis de visste at det var forgiftede tomater som var grunnen til katastrofen.»

Også idag er kontrollen av konsentrasjonene av plantegifter dårlig, forteller lederen for laboratoriet som skal kontrollere nettopp dette til tv-teamet. Programmet er foreløpig solgt til sju land. I Spania er det kun et uavhengig tv-selskap i Barcelona som har kjøpt det inn.

Tomatteorien må forbli en teori, sier tv-produsent Ackerman til Notat. –Tomatene er spist og doktor Muro er død.

Den indonesiske miljøvernministeren, Emil Salim, støtter en lokal boikott mot bedrifter som ødelegger miljøet i industribyen Semarang på Java.

Dersom boikotten får ønsket effekt, vil mer enn tusen personer miste jobben. Ordføreren i

byen ønsker derfor at boikotten avblåses. Men Salim forsvarer boikotten: –Forbrukerne må ha rett til å avstå fra varer fra bedrifter som ødelegger miljøet, sier han.

Greenlink